

Sygn. akt I C 22/19

Dnia 24 lipca 2019r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Grażyna Poręba

Protokolant: sekr. sąd. Urszula Bodziony - Mróz

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2019r. w Nowym Sączu

na rozprawie sprawy z powództwa A. K.

przeciwko (...) spółce z o.o. z siedzibą w K.

o ustalenie nieważności ugody

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powoda A. K. na rzecz pozwanego (...) spółki z o.o. z siedzibą w K. kwotę 287 zł (dwieście osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Z:

1) odnotować wyrok,

2) kal. 21 dni,

3) po prawomocności wyłączyć akta związkowe

Dnia 24 lipca 2019r.

Sędzia:

Sygn. akt I C 22/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 lipca 2019 roku

Powód A. K. w pozwie z dnia 31 grudnia 2018 roku domagał się stwierdzenia nieważności ugody sądowej z dnia 18 lutego 2016 roku w sprawie I C 604/15 – jako zawartej pod wpływem błędu i zastosowania podstępu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 11 grudnia 2018 roku powód dowiedział się, iż pkt II ugody podpisanej w sprawie I C 604/15 jest niewykonalny i zrozumiał, iż został oszukany. Zarzucił, iż przedstawiciele spółki (...) zastosowali wobec niego podstęp i tak sformułowali treść ugody, iż został wprowadzony w błąd. Nie zawarłby bowiem ugody o takiej treści gdyby miał świadomość, iż druga strona w oparciu o jej treść może egzekwować uzgodnione warunki, zaś on nie będzie w stanie wyegzekwować wykonania pkt III w zakresie posadowienia szlabanu i tablic organizujących ruch na terenie działek nr (...) i zakazujących parkowania na działkach powoda nieobjętych służebnością. Powód wskazał, iż złożył oświadczenie o odstąpieniu od ugody z dniem 24 grudnia 2018 roku.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K., reprezentowany przez pełnomocnika procesowego, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 22-27).

Pozwana spółka zakwestionowała roszczenie powoda w całości, wskazując, iż postanowienia ugody nie zostały sformułowane przez przedstawiciela spółki czy jej pełnomocnika, ale były redagowane przez sąd, za akceptacją stron, które się pod ugoda podpisały. Została ona spisana w formie klarownej, przejrzystej, a strony miały świadomość, iż zgadzają się na tzw. „miękkie” ujęcie kwestii uregulowania ruchu na omawianym obszarze – w związku z brakiem czasu na wypracowanie szczegółowego stanowiska wspólnego stron, zgodziły się one co do woli prowadzenia rozmów w tym zakresie. Co więcej, powód miał pełną świadomość, iż w ugodzie muszą zawrzeć się uregulowania zapewniające możliwość wykonywania służebności przez spółkę, bo w tym celu zostało wszczęte postępowanie, a jednocześnie wiedział, iż pkt III nie nadaje się do egzekucji. Spółka podejmowała wielokrotnie próby uregulowania ruchu na obszarze objętym pkt III ugody, jednak z uwagi na postawę i oczekiwania powoda było to niemożliwe. Pozwana zakwestionowała nadto skuteczność złożonego oświadczenia z dnia 24 grudnia 2018 roku, a także samą możliwość odstąpienia od ugody o takim charakterze, powołując się na treść art. 918 k.c.

Sąd Rejonowy ustalił, następujący stan faktyczny:

Pozwana spółka na mocy umowy z dnia 16 kwietnia 2016 roku jest dzierżawcą nieruchomości składającej się z działek nr (...) obj. KW (...), na której znajduje się budynek Szpitala (...).

Powód jest z kolei właścicielem udziału 1/2 części w nieruchomościach sąsiednich, tj. działkach nr (...) obj. KW (...) oraz działce nr (...) obj. KW (...); drugim współwłaścicielem jest była żona powoda M. K..

We wskazanych księgach wieczystych ujawnione są ograniczone prawa rzeczowe obciążające nieruchomości będące współwłasnością powoda, a mianowicie służebność gruntowa polegająca na prawie urządzenia drogi i parkingu oraz ich używania na działce nr (...) oraz na działce nr (...) - w części oznaczonej pomiędzy granicami działek nr (...) zaznaczonych na mapie linią przerywaną koloru czerwonego odcinku A-B na rzecz działek nr (...) w obr. (...).

Dowód: okoliczności niesporne, wydruk elektroniczny księgi wieczystej (...) k. 41-50, (...) k. 58-63, (...) k. 51-57, kopia umowy dzierżawy k. 34-39, wypis aktu notarialnego Rep A nr (...) k. 64-66.

Na tej podstawie pozwana spółka korzystała z nieruchomości powoda do maja 2015 roku, kiedy to powód zagroził dostęp do tych nieruchomości uniemożliwiając przejazd z działki nr (...) do działek nr (...).

W związku z przeszkodami czynionymi przez powoda przed tut. Sądem Rejonowym w sprawie I C 604/15 toczyło się postępowanie z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. przeciwko A. K. i M. K. o ochronę posiadania służebności gruntowej.

W dniu 18 lutego 2016 roku doszło do rozprawy, w toku której strony podjęły próbę wypracowania stanowiska, które uwzględniałoby interesy obu stron. Ostatecznie doszło do zawarcia w tym dniu ugody regulującej wzajemne zobowiązania stron, na mocy której w pkt I A. K. i M. K. zobowiązali się do przywrócenia stanu posiadania przez (...) sp. z o.o. poprzez usunięcie z granicy działek nr (...) wszelkich przeszkód fizycznych zagrażających, ograniczających bądź utrudniających możliwość przejazdu, przechodu oraz pozostawiania pojazdów na działkach nr (...) w tym przez usunięcie znajdujących się tam przeszkód, a także do nieblokowania przejazdu szlabanem usytuowanym na działce nr (...); nadto do zaniechania w przyszłości dokonywania naruszeń posiadania w zakresie opisanym w pkt I co do nieruchomości tam wymienionych (pkt II). W pkt III ugody strony zobowiązały się natomiast na drodze wzajemnych uzgodnień ustalić zasady organizacji ruchu i parkowania pojazdów na terenie działek nr (...).

Porozumienie stron nie było pochoopne, strony prowadziły dyskusje na sali sądowej i poza nią w trakcie zarządzonej przez sąd, na wniosek stron, przerwy. Ówczesny pozwany obecnie powód zgłaszał zastrzeżenia do postanowień i sformułowań ugody. Obecny na sali rozpraw przedstawiciel spółki świadek R. B., także jej pełnomocnik formułowali

propozycje m.in. ogrodzenia terenu technicznego szpitala w taki sposób aby nie był blokowany wjazd do warsztatu znajdującego się na działce A. K.. Wyraźnie i kilkakrotnie artykułowano pozwanemu, teraz powodowi, iż kwestia organizacji ruchu ma zostać na spokojnie uregulowana w przyszłości, na drodze wspólnych uzgodnień.

W związku z zawarciem ugody sąd umorzył postępowanie.

Dowód: kopia protokołu rozprawy z dnia 18.02.2016 r w sprawie I C 604/15 k.66/1 i nagranie audiowizualne, kopia ugody z dnia 18.02.2016 r. z klauzulą wykonalności k. 67, dokumenty znajdujące się w aktach sprawy I C 604/15, zeznania świadka M. K. – nagranie z dnia 20.04.2019 r. 00:17:19-00:27:36, zeznania świadka R. B. – nagranie z dnia 20.04.2019 r. 00:31:55-00:58:57.

Zgodnie z pkt I i II ugody powód usunął ze spornego terenu przeszkody, w związku z czym organizacja ruchu funkcjonowała prawidłowo. Strony spotkały się nadto kilkakrotnie celem uzgodnienia oznakowania terenu, lokalizacji tablic i szlabanu, zostały podjęte działania zmierzające do oszacowania ceny wykonania takiego szlabanu. Do faktycznego porozumienia, podjęcia i wykonania uzgodnień nie doszło, wskutek czego po około dwóch latach powód ponownie posadził przeszkody, tj. zamontował tabliczkę z zakazem parkowania.

Wobec powyższego Spółka (...) w dniu 2 sierpnia 2018 roku uzyskała klauzulę wykonalności w zakresie pkt I i II ugody i wystąpiła z wnioskiem egzekucyjnym. A. K. wówczas uzyskał wiedzę, iż pkt III ugody nie może być egzekwowany przez niego w taki sam sposób.

W dniu 24 grudnia 2018 roku powód złożył pisemne oświadczenie o odstąpieniu od ugody, które zostało doręczone pozwanemu w dniu 28 grudnia 2018 roku. W oświadczeniu tym powód powołał się na nie wywiązanie się przez spółkę (...) z zawartej ugody w zakresie pkt III dotyczącego uzgodnień zmierzających do zorganizowania ruchu i parkowania pojazdów, tj. na brak posadowienia szlabanu i znaków (tablic) zakazujących parkowania.

Dowód: okoliczności niesporne, kopia Oświadczenie z dnia 24.12.2018 r. wraz z dowodem nadania i doręczenia k. 16, zeznania świadka R. B. - nagranie z dnia 20.04.2019 r. 00:31:55-00:58:57, zeznania powoda – nagranie z dnia 17.07.2019 r. 00:08:06-00:40:34.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie twierdzeń o faktach przyznanych i niezaprzeczonych skutecznie (art. 229 k.p.c. i 230 k.p.c.), a także dowodów z dokumentów oraz ich kopii złożonych do akt sprawy, których prawdziwość i autentyczność nie budzi wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony procesu. Ustaleń dokonano również w oparciu o zeznania świadków M. K. i R. B., a także na podstawie zeznań powoda A. K.. Co do zasady Sąd uznał te zeznania za spójne, logiczne i zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Dla ustalenia okoliczności związanych z zawarciem ugody szczególnie istotne były zeznania świadka R. B. wskazujące m.in. na to, iż ugoda została poprzedzona rozmowami stron i ostatecznie pkt III został ujęty w taki sposób, gdyż strony miały wspólnie zastanowić się na wariantem oznaczenia terenu parkowania. Relacje świadka, iż gdyby ustalono, że spółka ma postawić szlaban byłoby to zawarte w ugodzie w sposób konkretny, jednoznaczny – jest w ocenie Sądu logiczne. Niewątpliwie taka wersja rozwiązania problemu komunikacyjnego była zgłaszana ale jako jedno z możliwych rozwiązań, którego szczegóły musiały już zapaść po porozumieniu wszystkich zainteresowanych. Zarówno zeznania tego świadka, jak i M. K. oraz powoda są miarodajne dla ustalenia, iż po zawarciu ugody prowadzone były rozmowy w tym zakresie, jednak ostatecznie nie doszło do konkretnych uzgodnień. Z zeznań tych wynika nadto, iż stan faktyczny którego dotyczyła ugoda nie był pomiędzy stronami sporny.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda, iż został wprowadzony przez stronę pozwaną w błąd co do tego, że pkt III może być egzekwowany na równi z pkt I i II. Już sama treść pkt III ugody wskazuje, iż nie jest to zobowiązanie do posadowienia szlabanu czy innych znaków, które mogłoby podlegać egzekucji tak, jak zobowiązania z pkt I i II ugody, ale wskazuje na wolę stron do podjęcia rozmów celem ustalenia, jakie oznaczenia/tablice/szlabany mają zostać posadowione. Wynika to wprost z treści pkt III. Dodatkowo analiza zapisu audiowizualnego rozprawy poprzedzającej zawarcie ugody w sprawie I C 604/15 prowadzi do wniosku, iż strony przez ponad godzinę prowadziły „negocjacje”, kilkakrotnie omawiały poszczególne kwestie i uzgodniły ostatecznie wspólnie treść ugody. W toku tych ustaleń

wielokrotnie odnoszono się do konieczności uzgodnienia (już po rozprawie), jakie konkretnie oznakowania mają być posadowione na spornym terenie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Roszczenie powoda opierało się na twierdzeniu, iż w chwili zawierania umowy w sprawie I C 604/15 został przez przedstawicieli pozwanej spółki wprowadzony w błąd co do możliwości egzekwowania postanowień umowy zawartych w pkt III. Strona pozwana miała zastosować podstęp, wykorzystując brak wiedzy prawniczej powoda, który nie podpisałby takiej umowy gdyby miał świadomość, że nie może egzekwować pkt III na równie z pkt I i II.

Na wstępie należy stwierdzić, iż zgodnie z treścią art. 917 k.c. przez umowę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać.

Jak wynika z zapisu protokołu rozprawy poprzedzającej bezpośrednio zawarcie umowy z dnia 18 lutego 2016 roku, strony prowadziły w toku tej rozprawy rozmowy, w których była podnoszona ta właśnie kwestia – tj. uregulowanie ruchu na spornej nieruchomości w drodze wzajemnych ustępstw. Ostatecznie doszło do podpisania umowy, którą obecnie powód podważa powołując się na swój błąd.

Przepisami, które regulują kwestię uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu i podstępu są art. 84 i 86 k.c. Zgodnie z art. 84 § 1 i 2 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). Jeżeli zaś błąd wywołała druga strona podstępnie można uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu również wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej (art. 86 §1 k.c.)

W odniesieniu do ugód istnieje jednak odrębna regulacja, zawarta w art. 918 k.c., która wyłącza stosowanie art. 84 k.c., ograniczając możliwość uchylenia się od skutków prawnych umowy z powodu błędu tylko do sytuacji, gdy błąd dotyczył stanu faktycznego, który według treści umowy obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność (dla likwidacji których umowa została zawarta) nie powstałyby, gdyby strony w chwili zawierania umowy wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy (tak m.in. wyrok SA w Katowicach z dnia 5.03.2014 r., I ACa 1172/13, LEX nr 1451638; wyrok SA w Szczecinie z dnia 14.11.2014 r., I ACa 474/14). Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy zasadnicze znaczenie ma zatem treść art. 918 k.c.

W ocenie Sądu powód nie zdołał wykazać, iż w chwili złożenia oświadczenia woli o zawarciu umowy działał pod wpływem błędu dotyczącego stanu faktycznego, który strony uznawałyby za niewątpliwy, podczas gdy obiektywnie przedstawiałby się on odmiennie. Stan faktyczny, o którym mowa w tym przepisie, to ogół zdarzeń prawnych decydujących o powstaniu i istnieniu oraz wyznaczających treść i zakres stosunku prawnego, którego umowa dotyczy. Przyjmuje się przy tym, że stan faktyczny, uznawany przez strony za niewątpliwy, dotyczy całokształtu okoliczności wpływających na treść umowy - jest to zatem pojęcie szersze od pojęcia faktu i obejmuje zespół zdarzeń, okoliczności, ich cech i właściwości, które mogą mieć dla stron znaczenie, np. jako podstawa roszczeń. Poza tym błąd musi być istotny w tym sensie, że gdyby strony wiedziały o rzeczywistym stanie rzeczy, nie powstałby spór albo niepewność, co oznacza, że nie byłoby potrzeby zawierania umowy.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego (w tym z zapisu protokołu z dnia 18 lutego 2016 roku, jak i z zeznań samego powoda i świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie) wynika jednak, iż stan faktyczny nie był między stronami sporny, przeciwnie – okoliczności faktyczne były stronom znane, były przez strony w sposób tożsamy postrzegane, jako niewątpliwe. Stan faktyczny obejmował bowiem istnienie służebności oraz utrudnienia w jej wykonywaniu, tj. problemy z parkowaniem i przejazdami po spornym terenie. Gdyby nawet za „stan faktyczny” – w szerokim ujęciu – przyjąć ustalenia stron co do zapewnienia organizacji ruchu i parkowania na spornym terenie, jako mające znaczenie dla powoda, to z zapisu elektronicznego protokołu z dnia 18 lutego 2016 roku wynika, iż strony stan ten postrzegały tak samo, tj. jako konieczność uregulowania tej kwestii w przyszłości (po podpisaniu ugody). Powód w sprawie niniejszej zeznał zresztą (k. 88v - 00:08:06 in fine), że mieli się z przedstawicielem pozwanej spółki spotkać w przyszłości w celu doprecyzowania postanowień pkt III; tak samo rozumiał tę kwestię przedstawiciel pozwanej spółki (k. 78 – 00:31:55). Obie strony przyznawały zatem konieczność uregulowania tej kwestii w drodze rozmów, celem wypracowania wspólnego stanowiska, wybrania odpowiadającego obu stronom wariantu, podczas gdy w pkt III zobowiązały się ogólnie do podjęcia takich rozmów. Postrzegany przez strony stan faktyczny w każdym ujęciu był obiektywnie taki jak rzeczywiste okoliczności i fakty składające się na powyższy stan, absolutnie nie może być mowy o błędnym i mylnym wyobrażeniu rzeczywistego stanu przez powoda. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, iż w dacie zawarcia ugody strony uznawały stan faktyczny nią objęty za niewątpliwy, podczas gdy w rzeczywistości byłoby inaczej. Tym samym nie zaistniała przesłanka z art. 918 k.c.

Co istotne powód ani w pozwie, ani w Oświadczeniu z dnia 24 grudnia 2018 roku o odstąpieniu od ugody nie powoływał się na błąd co do stanu faktycznego, ale na błąd w zakresie skutków prawnych ugody (jej wykonalności).

Odnosząc się do pozostałych wad oświadczenia woli nie ulega wątpliwości, że możliwe jest uchylenie się od skutków zawartej ugody z powodu wystąpienia braku świadomości lub swobody (art. 82 k.c.), pozorności (art. 83 k.c.) czy też z uwagi na złożenie oświadczenia pod wpływem podstępu lub groźby (art. 86–87 k.c.). W przedmiotowej sprawie powód podnosił początkowo, iż został zastosowany wobec niego podstęp, który miał polegać na tym, iż przedstawiciel pozwanej wykorzystał jego niewiedzę i sformułował zapis pkt III w sposób dla niego niekorzystny, a nadto sprzeciwił się odroczeniu rozprawy, aby powód mógł zasięgnąć porady prawnej.

Z treści ugody, w szczególności jej pkt III wynika jednak, w ocenie Sądu, iż jest ona sformułowana w sposób jasny, rzeczowy, a jej treść jest jednoznaczna. Na rozprawie poprzedzającej zawarcie ugody kilkakrotnie była mowa o tym, jak ma wyglądać pkt III ugody, w szczególności - że dotyczy rozwiązania na przyszłość. Trzeba mieć nadto na uwadze, iż ugoda została podpisana w sprawie zainicjowanej przez spółkę (...) na skutek naruszenia przez powoda A. K. i jego żonę posiadania przysługującej spółce służebności i spółce zależało, co zrozumiałe, na jak najszybszym uregulowaniu kwestii korzystania z przejazdu, zwłaszcza mając na uwadze względy bezpieczeństwa i potrzeby szpitala. Z tych względów sprzeciwianie się wnioskowi o odroczenie rozprawy było zrozumiałe, a ostatecznie decyzję w tym przedmiocie podjął Sąd w formie postanowienia. Co więcej, po tym jak wniosek o odroczenie rozprawy został negatywnie rozstrzygnięty, strony podejmowały dalsze próby ugodowego rozstrzygnięcia sporu skutkujące ostatecznie zawarciem ugody. Sąd nie dopatrywał się zatem jakiegokolwiek podstępu w działaniach pozwanej spółki.

Na marginesie należy podnieść, iż ważność ugody może podlegać także ocenie poprzez pryzmat art. 58 k.c., w tym przepisu § 2 tego artykułu, zgodnie z którym nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Powód nie podnosił co prawda takiego zarzutu, jednakże Sąd analizując sprawę całościowo miał na uwadze również ten przepis. Czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego to czynność naruszająca podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania, słuszności, moralności i godziwości. Wymaganie zgodności czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego jest zagadnieniem kontekstu faktycznego, tj. okoliczności danego wypadku. Przy ocenie zgodności ugody z zasadami współżycia społecznego nie można pomijać przyczyn zawarcia tej ugody i okoliczności towarzyszących jej zawarciu. Należy jednak wskazać, że sama nieekwiwalentność świadczeń nie stanowi wystarczającej przesłanki uznania ugody za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i w konsekwencji nieważną. Sąd mając na uwadze przedstawioną powyżej ocenę stanu

faktycznego sprawy, w tym okoliczności zawarcia ugody i jej treść nie doszukał się w niej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

Mając powyższe na uwadze żądanie podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

O kosztach Sąd orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty, które strona przegrywająca, tj. powód, winna zwrócić stronie wygrywającej składają się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w wysokości 270 zł ustalone w oparciu o treść § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (poz. 1804) zmienionego przez § 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku (poz. 1667) oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować uzasadnienie, urlop. S. ref. od dnia 30 lipca 2019r. do dnia 23 sierpnia 2019r.
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powodowi i pełnomocnikowi pozwanego,
3. K.. 14 dni,
4. Projekt uzasadnienie sporządzony przez P. A. M. G..

30 sierpnia 2019 roku